

ERÓZIÓS VIZSGÁLATOK EGY HOMOKKŐSZURDOKBAN A MEDVES-VIDÉKEN

HEGEDŰS KRISZTIÁN¹, KARANCSI ZOLTÁN¹, HORVÁTH GERGELY²

¹Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Földrajz Tanszék
6725 Szeged, Hattyas sor 10., e-mail: hegekrisz@freemail.hu, karancsi@jgytf.u-szeged.hu

²Eötvös Lóránd Tudományegyetem TTK Földrajz- és Földtudományi Intézet,
Környezet- és Tájföldrajzi Tanszék

1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/c., e-mail: horvathg@ludens.elte.hu

Kulcsszavak: erózió, homokkőszurdok, Medves-vidék

Összefoglalás: Az Északi-középhegységben található a Karancs–Medves Tájvédelmi körzet, melynek felszínfejlődését, különleges természeti értékeit a földrajzi szakirodalomban számos kutató vizsgálta. A Északi-középhegységhez tartozó Medves-vidék kistájon jelentős számú lineáris erózió által kialakított forma található, melyek közül több látványos szurdokvölgy akár turista attrakcióként is megállná a helyét. Ezek közül választottunk ki egy homokkőszurdokot, amelyet a Medves-fennsík DNY-i pereméről eredő Csobán-berek-patak alakított ki, és amelynek helyi neve: Ravasz-lyuk. A kutatási terület egy nagyjából 1 km²-es, részben fedett homokkőfelszín. A tanulmány alapját képező terepi mérések hat hónapon keresztül folytak a mintaterületen. Vizsgálataink során a kijelölt keresztzelvényekben rámutattunk a völgyalak változásainak sajátosságaira, a szurdokon lefolyó csapadékvíz anyagmozgató tevékenységére, illetve a völgy egyéb szakaszain jellemző tömegmozgási folyamatok jellegzetességeire. A keresztzelvényeket acél jelzőrudak kihelyezésével jelöltünk ki a szurdok fővölgyében, melyek segítségével a völgyalak változásának viszonylag pontos dokumentációja vált lehetségessé. Az anyagmozgás vizsgálata a mintaterületre jellemző kőzetek (homokkő, bazalt) egyes megfestett darabjai segítségével valósult meg. Fontos szerepet kapott az egyes keresztzelvényekben felhalmozódott vagy lefordított anyagmennyiség megállapítása, amelynek mérésére több módszer is alkalmaztunk. A keresztzelvényeken kívüli völgyszakaszokat több időpontban felvett fényképek összehasonlításával elemeztük, amelyek néhány esetben látványosabban érzékeltették a bekövetkezett változásokat, mint más bonyolultabb, időigényesebb módszerek. Munkánk során elvégeztük a szurdokvölgy ágai felvételezésének GPS segítségével történő pontosítását, melyhez alaként a területről az 1980-as évek végén készült 1:10000 méretarányú topográfiai térképet használtuk fel. Az eredményeket táblázatos formában, grafikonon, tematikus térképeken, illetve fotósorozatokon jelenítettük meg.

A kutatást az OTKA (T 048734) támogatta.

EROSIONAL RESEARCHES IN A SANDSTONE GULLY IN THE MEDVES REGION

KRISZTIÁN HEGEDŰS¹, ZOLTÁN KARANCSI¹, GERGELY HORVÁTH²

¹Univ. of Szeged, Faculty of Juhász Gyula Teacher Training, Depart. of Geography
H-6725 Szeged, Hattyas sor 10., e-mail: hegekrisz@freemail.hu, karancsi@jgytf.u-szeged.hu

²Eötvös Lóránd University, Faculty of Science, Institute of Geography and Earth Science,
Department of Environment and Landscape Ecology

H - 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/c., e-mail: horvathg@ludens.elte.hu

Key words: erosion, sandstone gully, Medves Region

The Karancs – Medves Landscape Protection Area is founded in the Northern Middle Mountain. The development of its surface, special natural beauties have already been studied by several researchers. The Medves territory is part of the Northern Middle Mountain where we can find several landforms formed by linear erosion. Some of these gullies can be tourist attractions as well. We chose a sandstone gully out of them as our study area. This gully is formed by Csobán-Berek stream, which flows from the South-Western edge of the Medves Plateau. The local name of this small gully is Ravasz-Lyuk. The studied area is partially covered by sediment and its spreading is about 1 km². Field measurements, which are the basis of the research, have been

doing for six months every second week. Using assigned measuring points in the main line we could point out the changes of the water-course's figure, rain water ability for sediment transportation and other geomorphological processes (crumbling, sliding etc.), which are typical for the lines of the studied gullies. The measuring points were assigned by steel bars, with which we could document the changes relatively precisely. The observation of the sediment transportation was completed by painted rocks (sandstone, trap). Finding out the rate of accumulation and the brought down sediment played important role in our research. We used different methods to calculate the rate as punctually as it is possible. Territories, which are not part of the assigned areas are studied by photographs taken different times. This method sometimes more efficiently shows the differences between two landforms than complicated methods. We fulfilled the correction of the gully lines with the help of GPS during our work. We used a topographical map (1:10 000), made at the end of the 1980's, as the basis of data correction. Our results are presented by tables, diagrams, thematic maps and ranges of photos.

The study was supported by OTKA (T 048734).